

Workshop Deaf Studies

Onderwijs aan doven in Europa

Vroegere en huidige situatie

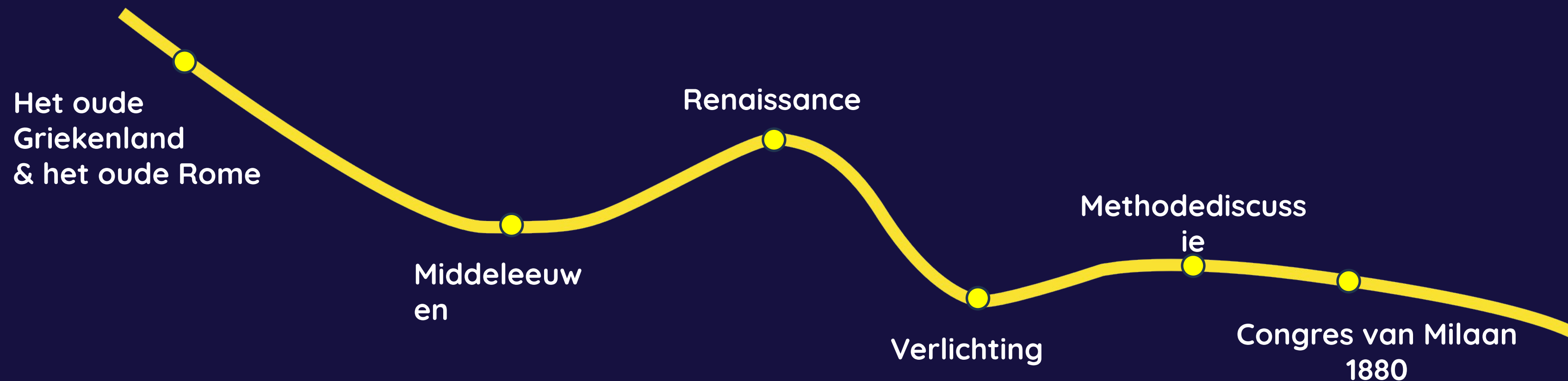
Co-funded by
the European Union

Inhoud

- A: Historisch overzicht
- B: Onderwijs aan doven in het hedendaagse Europa

Historisch overzicht

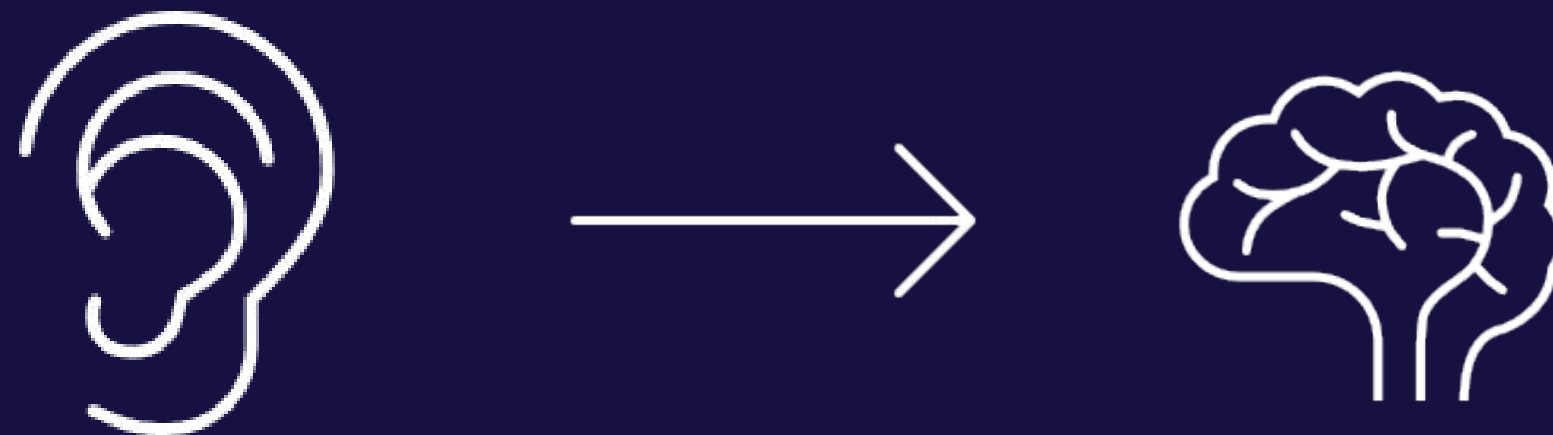
Video: Geschiedenis van het dovenonderwijs

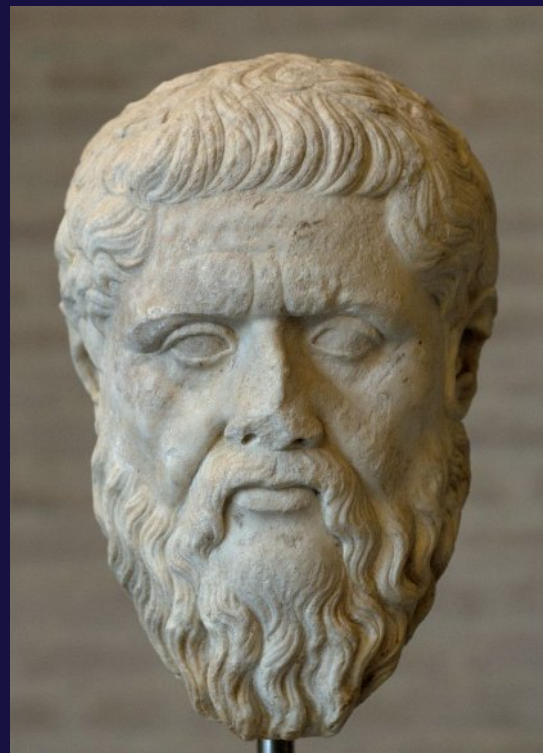
Het oude Griekenland en het oude Rome

(3000 v.Chr. - 500 n.Chr.)

- Er bestaan slechts **enkele documenten** over het onderwijs aan dove mensen in die tijd.
- **Filosofen** discussieerden over het verband tussen het vermogen om te spreken en te denken.
- **De wet** maakte dove mensen tot 'niet-personen'

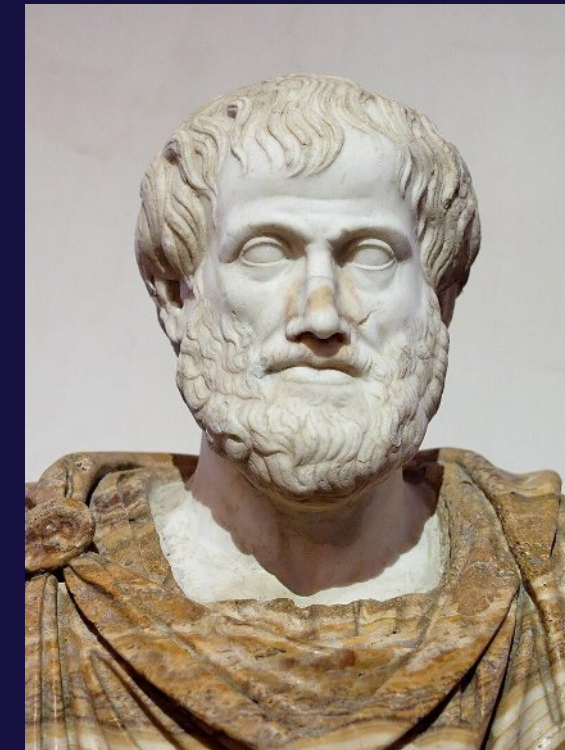

„Doven hebben geen verstand omdat ze zich niet kunnen uitdrukken”

Plato (427-347
v.Chr.)

Aristoteles (384-322
v.Chr.)

„Wie niet kan horen en niet kan spreken, kan niet denken.”

Foto's:

https://de.wikipedia.org/wiki/Platon#/media/Datei:Head_Platon_Glyptothek_Munich_548.jpg

https://en.wikipedia.org/wiki/Aristotle#/media/File:Aristotle_Altemps_Inv8575.jpg

Co-funded by
the European Union

„Wie niet kan horen, kan
dus niet geloven”

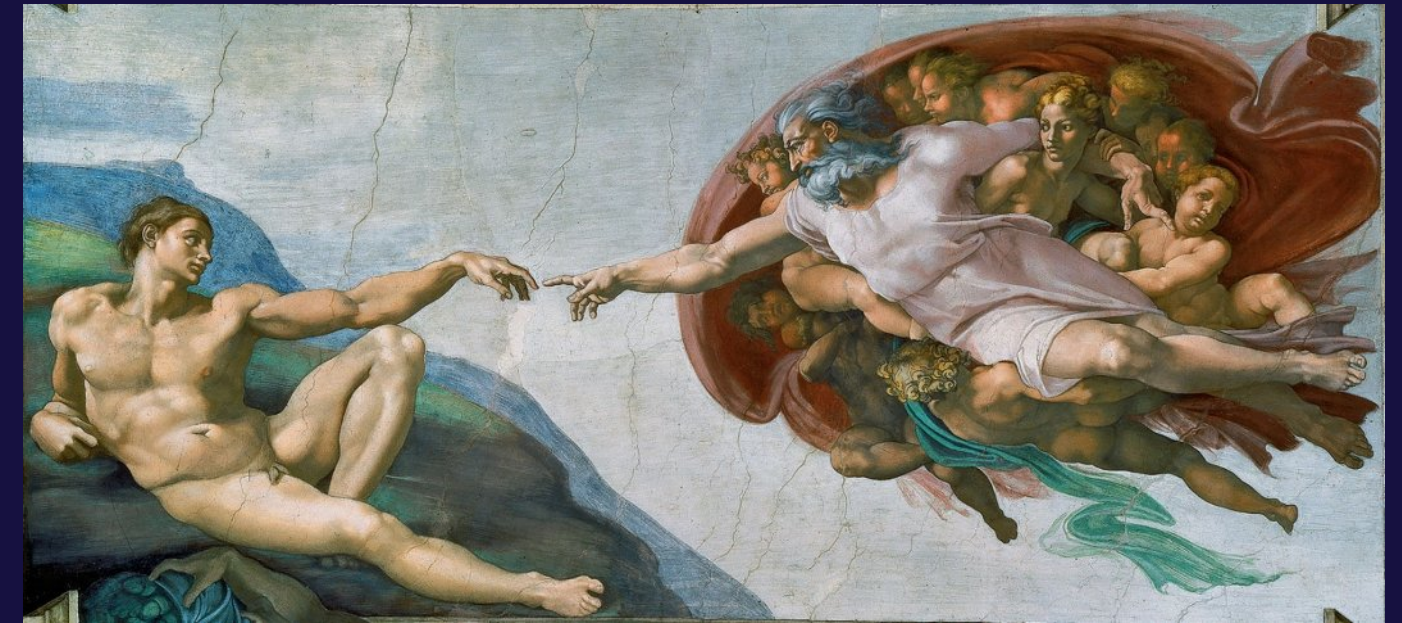

Augustinus van Hippo (354-
430)

Middeleeuwen (500-1500)

- **geen onderwijs** voor dove mensen
- Documenten over dove mensen uit deze periode gaan voornamelijk over **wonderverhalen** van **religieuze genezingen**.
- De bijbehorende ideeën over doofheid **bepaalden** het **beeld** van dove mensen en hun onderwijs.

Renaissance (1300-1600)

- er werden **pogingen** ondernomen **om de theorie van Aristoteles te weerleggen**
- er werden actieve pogingen ondernomen om dove mensen **onderwijs te geven**, soms met gebruikmaking van gebarentaal.

Onderwijzers ontwikkelden verschillende methoden om dove leerlingen les te geven.

Foto: [https://de.wikipedia.org/wiki/Sixtinische_Kapelle#/media/Datei:Creaci%C3%B3n_de_Ad%C3%A1n_\(Miguel_%C3%81ngel\).jpg](https://de.wikipedia.org/wiki/Sixtinische_Kapelle#/media/Datei:Creaci%C3%B3n_de_Ad%C3%A1n_(Miguel_%C3%81ngel).jpg)

Renaissance

De benedictijnse monnik **Pedro Ponce de Leon** wordt vaak gezien als "de eerste leraar voor doven"

Pedro Ponce de Leon (1500-1584)

Renaissance

Juan Pablo Bonet (1579-1633)

1620 - Eerste boek over een vingeralfabet

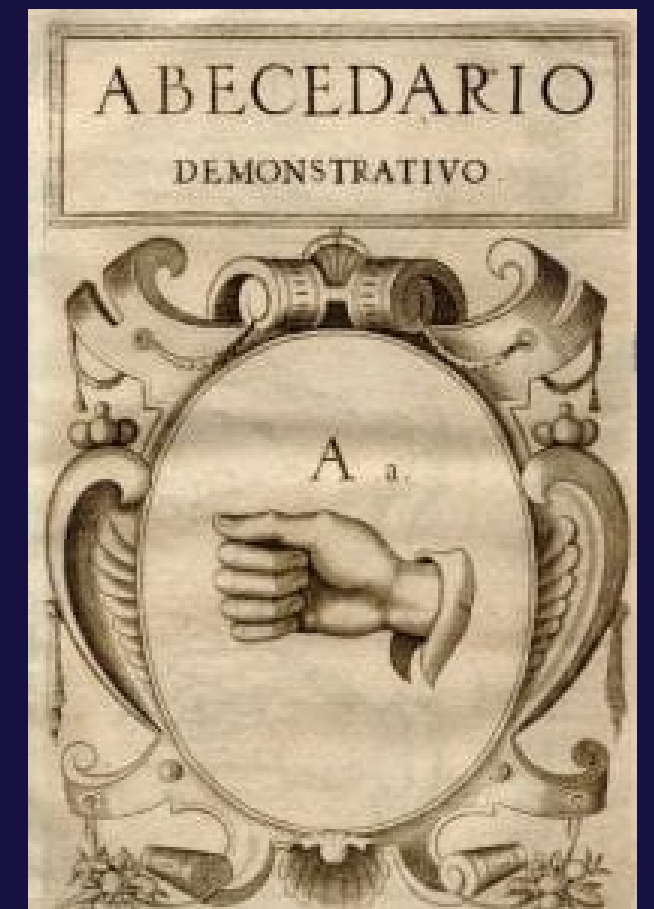
1885 - Engelse uitgave → groeiende belangstelling voor dovenonderwijs in Europa

De methode van Bonet:

- Geschreven letters → vingeralfabet → articulatie van klanken
- Verwacht wordt dat het liplezen zich op natuurlijke wijze en zonder hulp ontwikkelt

Betekenis:

- Vroege gedrukte documentatie van een vingeralfabet
- **Heeft** de latere ontwikkeling van gebarentalen **beïnvloed**
- **Gebarentaal werd alleen gezien als een brug naar de gesproken taal, niet als een zelfstandige taal**

Renaissance

De eerste die een **orale methode** heeft uitgevonden:

Johann Konrad Ammann

Zwitsers-Nederlandse arts en docent voor doven

*de oude naam van Kentalis Signis was de J.C. Ammanschool (1911 - tot ongeveer 2005)

Johann Konrad Ammann (1669-1724)

Renaissance

Eerste leraar voor doven:

Jacob Rodrigues Pereira

Orale methode + gebarentaal
Frankrijk 1744

Jacob Rodrigues Pereira (1715–1780)

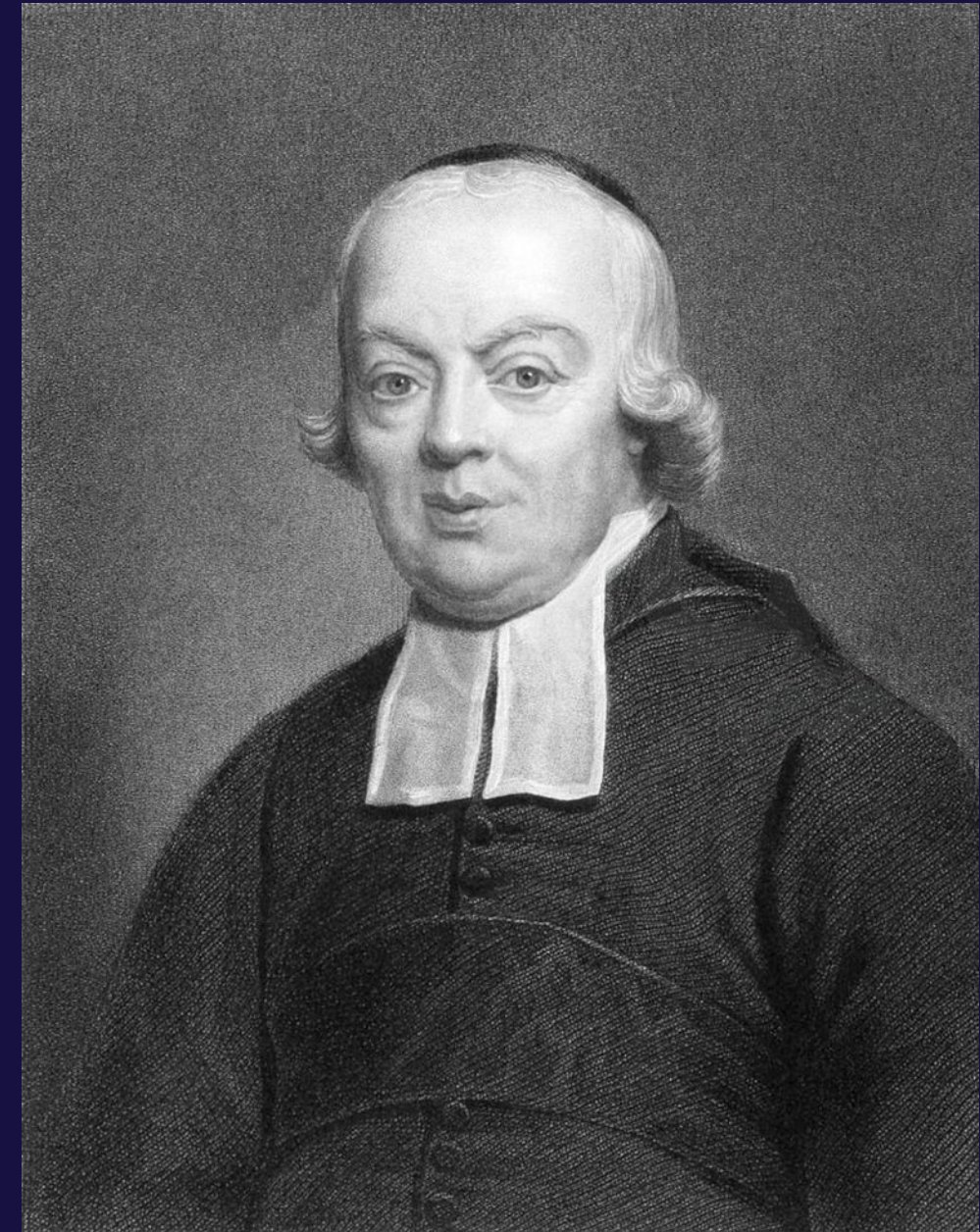
De Verlichting

(1700-1800)

"Franse methode"

Abbé de l'Épée
Gebarentaal
Franse priester

lesmethode:
een combinatie van gebaren, schrijven en vingerspellen

Abbé Charles-Michel de l'Épée (1712-1789)

1760 en 1771:
Institution Nationale
des Sourds-Muets de Paris (Parijs,
Frankrijk)

- de eerste openbare dovenschool ter wereld
- Verspreiding dovenscholen met gebarentaal
- Onderwijs in gebarentaal, dove mensen in Europa "gouden jaren"

Charles-Michel Abbé de l'Épée

(1712-1789)

Frankrijk: eerste school voor doven in Parijs

L'Institut National de Jeunes Sourds de Paris
(Nationaal Instituut voor
dove kinderen, Parijs).

De Verlichting

Condillac (1714-1780)
filosoof

- volgde lessen bij de l'Épée
- prees gebarentaal en de methode van de l'Épée
- debatteerde over de aard van taal, waaronder discussies over het gebruik van gebarentaal versus mondelinge methoden in het onderwijs aan doven

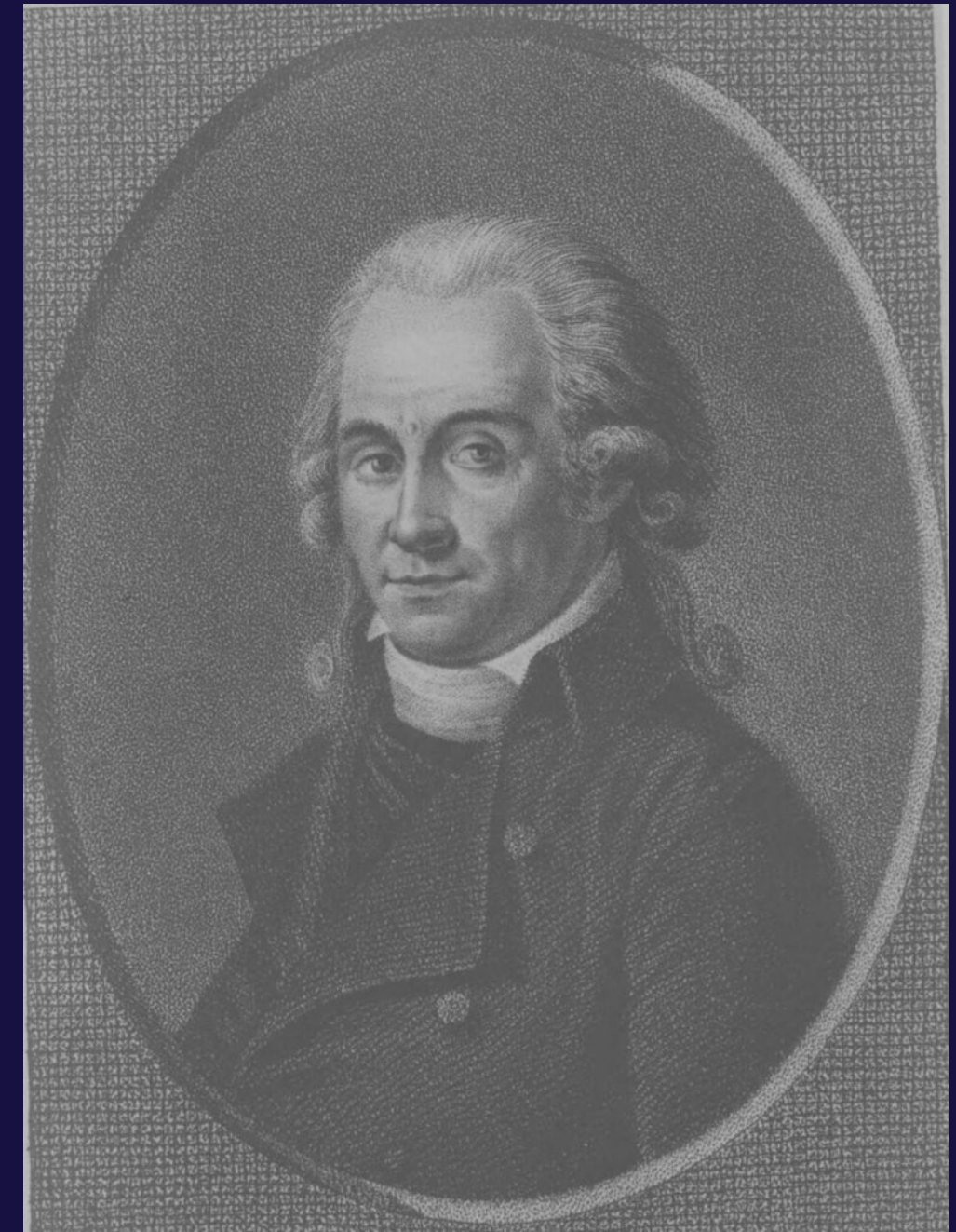

Étienne Bonnot de Condillac (1714-1780)

De Verlichting

Guyot (1753-1828)
predikant

- volgde ook lessen bij de l'Épée (1785)
- richtte in Groningen eerste doveninstituut van Nederland op (1790)
- welkom voor alle geloven, jongens en meisjes.

Henri Daniel Guyot (1753-1828)

Groningen - 1928

Foto: <https://www.house-of-cards.nl/product/groningen-guyotplein-met-doofstommen-instituut-1928-hc23884/>

Co-funded by
the European Union

Strijd over methoden

tegelijkertijd met de l'Épée:

Samuel Heinicke

Duitse dove opvoeder

begon les te geven volgens de orale methode → de orale methode werd bekend als de "**Duitse methode**"

→ controverse tussen **Heinicke en de l'Épée**

"**Methodenstrijd**" → duurt tot op de dag van vandaag voort.

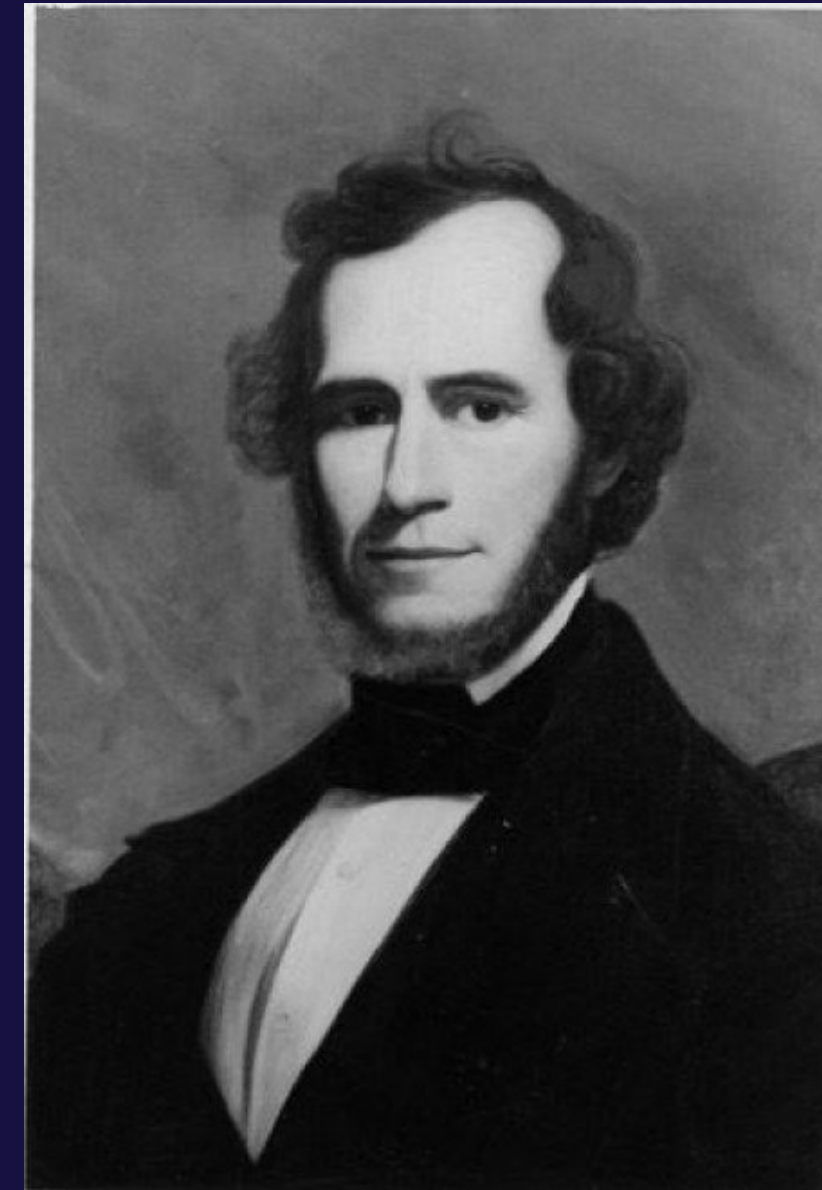
Samuel Heinicke (1727-1790)

De Verlichting

Thomas Braidwood (1730–1806)

Schots pedagoo: een pionier in het onderwijs aan doven

- richtte **de Braidwood's Academy for the Deaf and Dumb** op = de eerste school in zijn soort in Groot-Brittannië.
- Zijn methoden waren gericht op het leren spreken en liplezen door dove leerlingen: **oralism**

Thomas Braidwood (1730–1806)

19e eeuw

(1800-1900)

In 1815 ontmoette de Amerikaanse predikant **Thomas Hopkins Gallaudet** de negenjarige dove dochter van zijn buurman, **Alice Cogswell**.

Hij zag dat Alice apart van de andere kinderen speelde, dus probeerde hij manieren te vinden om met haar te communiceren en begon hij haar les te geven door de namen van voorwerpen te schrijven en met een stokje in de aarde te tekenen.

Omdat er in Amerika geen scholen voor doven waren, reisde Gallaudet naar Europa om een geschikte onderwijsmethode te vinden.

Thomas Hopkins Gallaudet (1787-1851) en
Alice Cogswell (1805-1830)

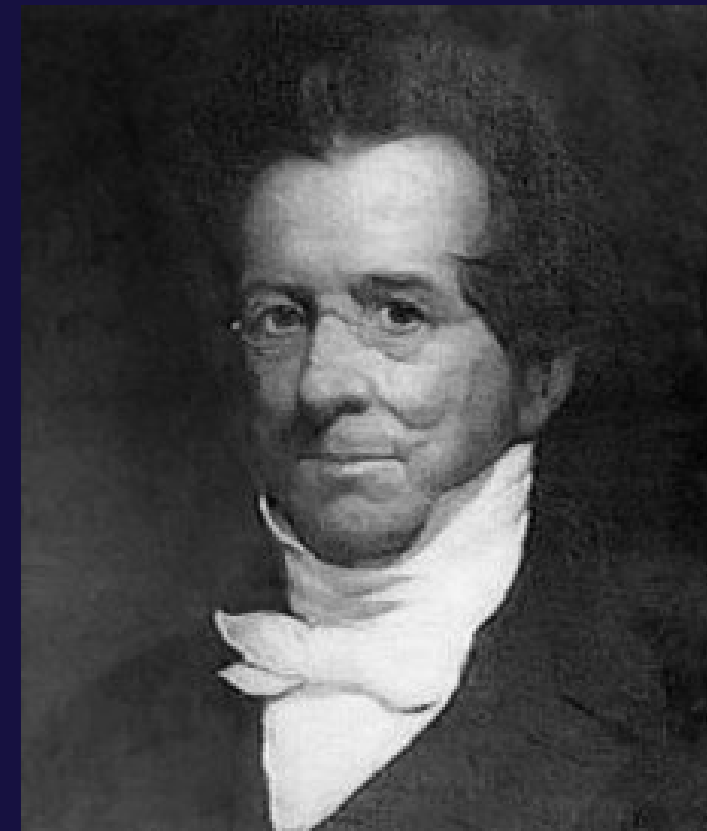
Negentiende eeuw

Gallaudet ging naar Parijs, waar hij **Laurent Clerc** ontmoette, een dove leraar aan de school die door de l'Épée was opgericht. Clerc ging met Gallaudet mee terug naar de VS.

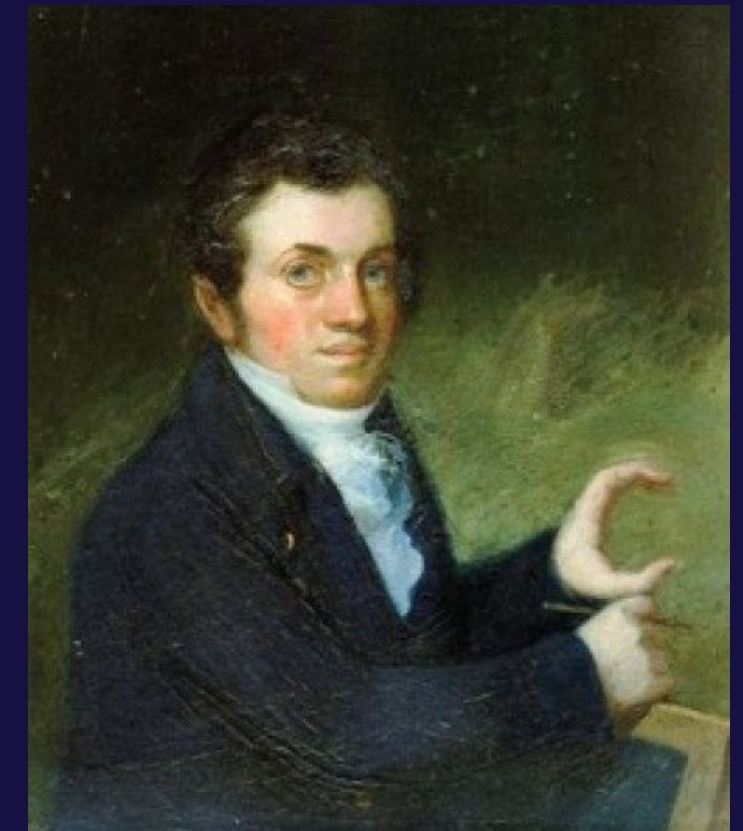
Op de boot

→ Clerc leerde Gallaudet Franse gebarentaal,

→ Gallaudet leerde hem Engels.

Thomas Hopkins Gallaudet (1787-1851)

Laurent Clerc (1785-1869)

19e eeuw

1817: Eerste Amerikaanse school voor doven in Hartford

De Franse gebarentaal, door Clerc naar Amerika gebracht:

→ vermengde zich al snel met de Amerikaanse gebarentaal

→ **Amerikaanse gebarentaal (ASL)**
er blijven sterke overeenkomsten bestaan tussen de Franse gebarentaal (LSF) en ASL.

Thomas Hopkins Gallaudet (1787-1851) en Alice Cogswell (1805-1830)

19e eeuw

In **1864** keurde het Congres een wet goed waarmee de "Columbia Institution for the Deaf and the Blind"

Washington: National College for the Deaf.
Dit was de eerste instelling voor hoger onderwijs

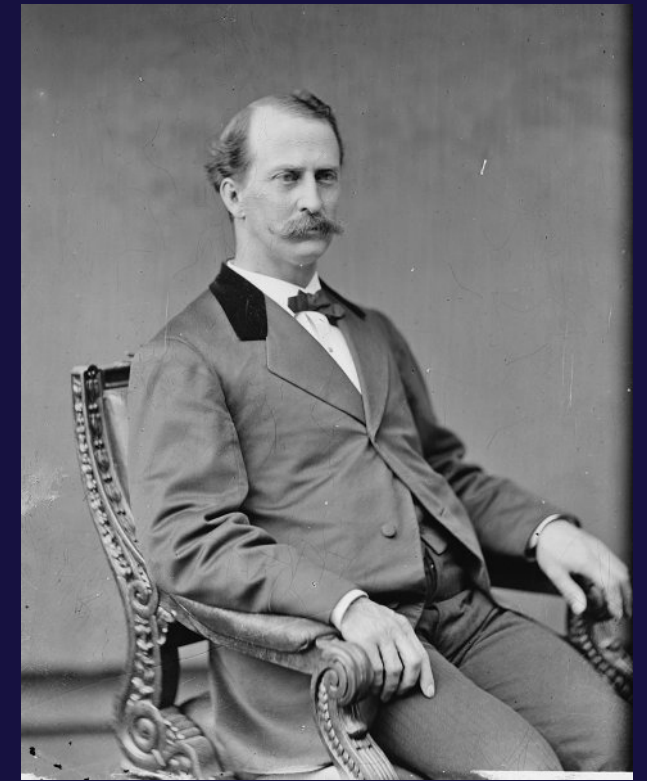
Edward Miner Gallaudet: de zoon van Thomas Hopkins Gallaudet werd de eerste voorzitter

Tegenwoordig → **de** beroemde **Gallaudet University**, de enige universiteit ter wereld die zich voornamelijk richt op dove studenten.

Foto's: https://de.wikipedia.org/wiki/Gallaudet_University#/media/Datei:College_Hall,_Gallaudet_University.jpg

https://de.wikipedia.org/wiki/Edward_Minor_Gallaudet#/media/Datei:Edward_Minor_Gallaudet_-_Brad_Handy.jpg

Edward Miner Gallaudet (1837-1917)

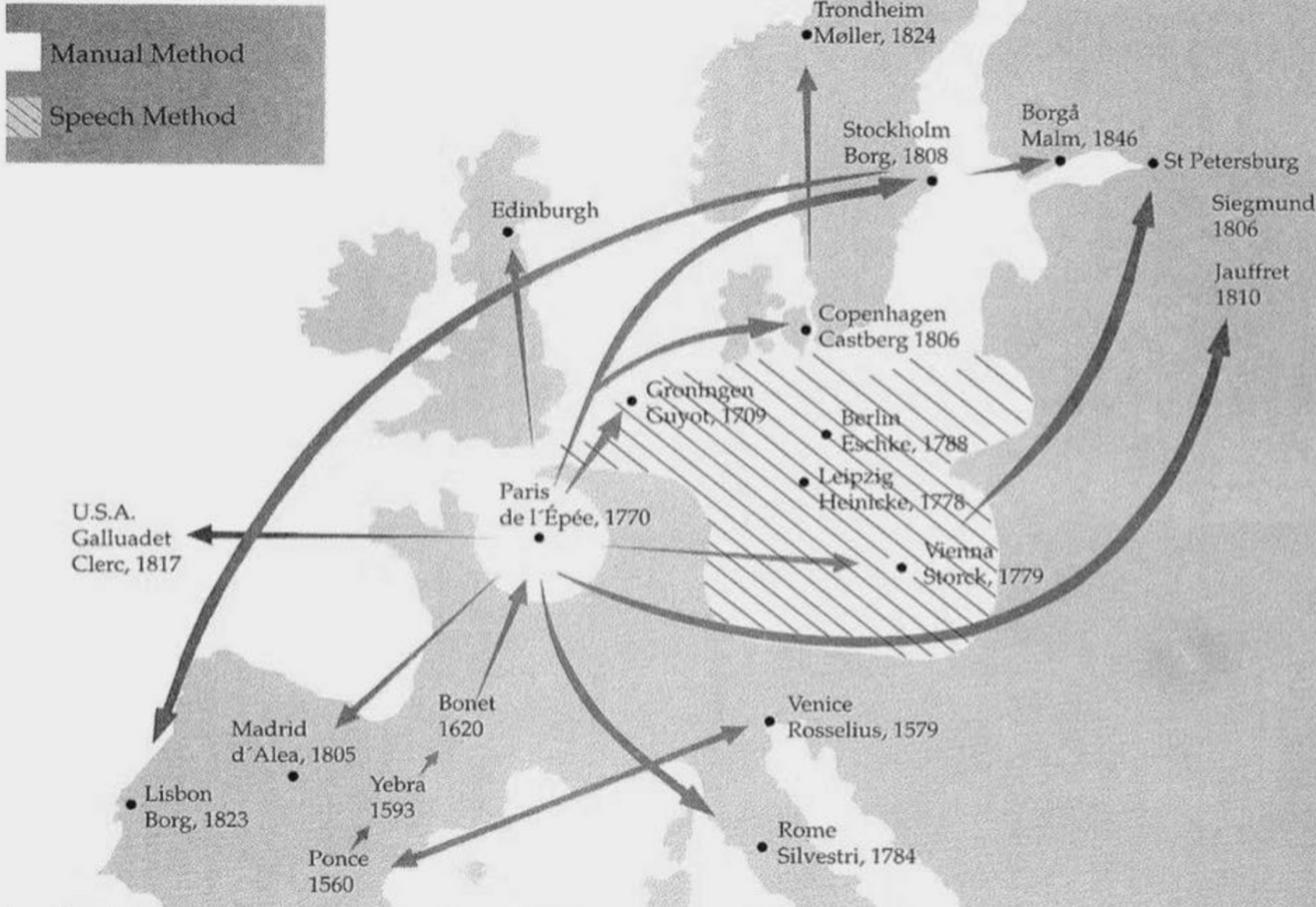

College Hall, Gallaudet University

School voor doven - Tijdlijn

Next Generation of Schools

THE HISTORY OF DEAF PEOPLE

Schools for the Deaf in Europe

Some schools for the deaf established between 1760 and c. 1860

1. Scotland. Edinburgh 1760. Founder, Thomas Braidwood.
2. France. Paris 1770. Founder, Abbé de l'Épée.
3. Germany. Leipzig 1778. Founder, Samuel Heinicke.
4. Austria. Vienna 1779. Founder, Storck.
5. Italy. Rome 1784. Founder, Silvestri.
6. France. Bordeaux 1786. Founder, Sicard.
7. Czechoslovakia. Prague 1786. Founder, Berger.
8. Germany. Schleswig-Holstein 1787.
9. Germany. Berlin 1788. Founder, Eschke.
10. Italy. Naples 1789. Founder, Cozzolino.
11. Holland. Groeningen 1790. Founder, Guyot.
12. England. London 1792. Founder, John Townsend.
13. Belgium. Tournai 1793. (Closed soon after).
14. Germany. Munich 1798. Founder, Ernsdorfer.
15. Germany. Kiel 1799. Founder, Pflingsten.
16. Spain. Madrid 1800. Founder, Josep d'Aléa. Became a public school in 1814.
17. Italy. Genoa 1801. Founder, Assarotti.
18. Poland. Breslau (now Wrocław) 1804. Founder, Bürgel.
19. Italy. Milan 1805. Founder, Eyrand.
20. Russia. St. Petersburg 1806. Founder, Siegmund.
21. Denmark. Copenhagen 1806. Founder, Castberg.
22. Germany. Gmünd, Württemberg 1807.
23. Sweden. Stockholm 1808. Founder, Pär Aron Borg.
24. Switzerland. Zurich 1809. Founder, Scherr.
25. Scotland. Edinburgh 1810. Founder, de Lys.
26. Switzerland. Moudon 1811.
27. Poland. Warsaw 1817. Founder, Falkowsky.
28. Belgium. Lüttich 1817.
29. Ireland. Dublin 1819.
30. Portugal. Lisbon 1824. Founder, Pär Aron Borg.
31. Norway. Trondheim 1824. Founder, Andreas Møller.
32. Finland. Borgå 1846. Founder, Malm.
33. Iceland. Reykjavik 1867. Founder, Séra Páll Pálsson.

Schools for the deaf were also founded outside Europe, for example in Hartford, Connecticut (U.S.A.) in 1817 by Gallaudet and Clerc and in Calcutta, India in 1828 by the Englishman, Nicolls.

Controverse over onderwijsmethoden

“De grote impuls voor het onderwijs aan en de emancipatie van doven, die zich tussen 1770 en 1820 over Frankrijk had verspreid, zette zijn triomftocht voort in de Verenigde Staten, waar deze beweging tot 1870 invloed uitoefende. [...] Maar toen – en dit is het keerpunt in de geschiedenis – keerde alles zich om, keerde alles zich tegen gebarentaal, tegen het gebruik ervan door en voor doven, en binnen twintig jaar werd het werk van een hele eeuw tenietgedaan.”
(Oliver Sacks 49)

Bijna 200 jaar lang had zich onder ouders en leraren van doven een tegenbeweging van oralisten ontwikkeld. “Wat er met de doven en hun gebarentaal gebeurde, maakte eigenlijk deel uit van een algemene (en, zo u wilt, politieke) beweging van die tijd: de Victoriaanse trend naar onderdrukking en conformiteit, naar intolerantie jegens minderheden en hun gewoonten, of die nu religieus, taalkundig of etnisch waren.”
(Sacks 49)

Onderwijs aan doven in het hedendaagse Europa

Soorten scholen in Europa

- Verschillende schooltypes binnen elk land en elke regio
- DRIE overkoepelende modellen:

a)

“Scholen voor doven”

Onderwijstaal: voornamelijk gebarentaal

b)

Gespecialiseerde scholen met gemengde onderwijstaal

(gesproken taal, liplezen, ondersteuning gebarentaal)

c)

Inclusieve/integratieve benaderingen

leerlingen gaan naar ‘gewone’ scholen met ondersteuning

Trend naar inclusief onderwijs

-> Wijst op maatschappelijke, wetenschappelijke en onderwijsgerelateerde veranderingen die **van invloed** zijn **geweest** op de manier waarop **dove mensen** in de samenleving **worden** gezien en ondersteund

Benaderingen in heel Europa

- Verschillende benaderingen binnen elk land en elke regio
- DRIE overkoepelende modellen:

a)

Gebarentaal

(beschouwd als een essentieel onderdeel van de dovenscultuur en -identiteit)

b)

Bimodale-tweetalige

pedagogiek

(beide talen worden tegelijkertijd geleerd)

c)

Oralisme/gesproken taal

Bedankt!

Co-funded by
the European Union

Contact

<https://deafstudies.eu/>

Deaf Culture, Heritage and Diversity

@deafstudies.eu

TURKOOIS

Innosign

Witaf
Seit 1865 im Dienste der Gehörlosen

ISTITUTO DEI SORDI
DI TORINO

Bronnen

Dotter, F./Jarmer, H./Huber, L. (2019): De overblijfselen van oralisme en discriminatie van gehandicapten in Oostenrijk. In: Schmidt, M./Werner, A. (red.): Tussen heteronomie en autonomie. Nieuwe impulsen voor de geschiedenis van doven in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland. Bielefeld: transcript, p. 371-421.

(titel van het artikel: „De overblijfselen van oralism en discriminatie van mensen met een handicap”, titel van het boek: „Tussen heteronomie en autonomie. Nieuwe impulsen voor de geschiedenis van doven in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland”)

Monaghan, L. (2016): Deaf Education History. Milaan 1880. In: Gertz, G./Boudreault, P. (red.): The Sage Deaf Studies Encyclopedia. Los Angeles: SAGE, p. 173-177.

Nieves, B. (2016): Geschiedenis van het onderwijs aan doven. Vóór 1880. In: Gertz, G./Boudreault, P. (red.): The Sage Deaf Studies Encyclopedia. Los Angeles: SAGE, p. 182-186.

